

A Könyvtárostánárok Egyesületének felmérése és javaslatai az iskolai könyvtári dolgozók továbbképzésével kapcsolatban

A Könyvtárostánárok Egyesületének (KTE) továbbképzéssel kapcsolatos online kérdőívét 2019 februárjában 112 iskolai könyvtárban dolgozó kolléga töltötte ki. Az Oktatási Hivatal 2016-os statisztikai adatai alapján 1126 több mint félállású könyvtárostánár dolgozik az iskolai könyvtárakban, vagyis akár 10%-osnak is tekinthetjük mintánkat. Az alábbiakban az összegzés rövid kivonata olvasható. A teljesebb elemzés az anyag végén található.

A vizsgálati eredmények rövid összefoglalása

A 2006 óta létező **könyvtárostánár-képzésben** a kitöltők 43%-a szerzett diplomát, és további 18 fő terveiben szerepel. A már végzetek 44%-a úgy érzi, hogy a képzés során szinte minden iskolai könyvtári tevékenységéhez kapott a képzés során segítséget, 33%-uk felerészben érzi magát felkészítettnek, de van 2 teljesen elégedetlen kolléga is. A visszajelzések alapján elsősorban elméleti alapokat szereztek. Hiányként a kevés gyakorlat és a könyvtárhasználat tanítására való felkészítés jelenik meg.

A másféle könyvtáros diplomát szerzettek inkább régebben diplomáztak, így nagyobb szükségét látják az IKT és a módszertan területén való továbbképzésüknek, de ők is úgy látják, hogy az iskolai könyvtári munkában segítette őket a szak elvégzése.

Igényként merül fel a könyvtárostánár szak első tanári szakká tétele, melynek egyik legfőbb indoka lehet, hogy a könyvtárostánári pálya főállású pálya, többnyire egyszemélyben kell egy könyvtárat működtetni és a könyvtárhasználatot tanítani.

30 fő vett már részt **Könyvtári Intézet** által szervezett továbbképzésen. Többségük hasznosítani tudta az ott szerzett tudást. A pedagógus-továbbképzésbe való beszámítás helyenként gondot okoz, de úgy tűnik, hogy ennek egyik oka a jogszabályváltozásról való tájékoztatatlanság, hiszen 2013-óta a 277/1997. korm. rend. 5.§ (2)aj) pontja a kulturális továbbképzéseket is elismeri.

A könyvtárostánárok erős **továbbtanulási hajlandósága** mutatkozik, 81%-uk a kötelezőnél gyakrabban jár el képzésre. A kitöltők 75%-a jelezte, hogy a következő 5 évben szívesen tanulna tovább, közülük 22-en felsőoktatásban szeretnének. Összesen 10 kolléga válaszolta, hogy munkahelye ezt szívesen finanszírozná, 33-an látnak rá kis esélyt, de a többség határozott nemmel felelt.

A részvételnek sokféle akadályát térképeztük fel a kérdőívvel. A leggyakoribbak: a helyettesítés, a részvételi és az utazási költségek, a távolság, a továbbképzési kínálat. Ezek mellett felmerül még: munkahelyi támogatottság, a szabadidő, a beszámítás, az időpont és a fenntartó által nem kívánt béműködés.

A könyvtárostánárok nem elégedettek a **továbbképzési kínálattal**, elsősorban azért, mert nincsenek iskolai könyvtári, könyvtárpedagógiai témák. Ennek megfelelően az eddig elvégzett továbbképzések említései között kis arányban szerepelnek könyvtárpedagógiaiak (0,5%) és sokféle témában szóródnak. Ezek között többségben vannak az általánosan alkalmazható pedagógiai módszerek (38%), de nagyobb arányban szerepelnek az IKT-hoz és az iskolai szervezethez köthető képzések is. Könyvtárszakmai témákban alig végeztek képzéseket, de az olvasáshoz és a biblioterápiához köthető képzések megjelennek (7%).

Problémaként esetenként minőségi szempontok és a pedagógus-továbbképzésekről való tájékozódás nehézségei is felmerülnek. Többen felvetik a távoktatásos formákat, mint megoldásmódot.

Képzési **igényük** tematikája egyértelműen a könyvtárhasználat tanítása és a tanulás támogatása témák köré szerveződik, de más könyvtárpedagógiai témákat is nagy arányban érznek szükségesnek. Emellett szívesen tanulnának az online tájékoztatásról és a működési dokumentumokról. Kisebb az érdeklődés a gyűjteménykezeléssel kapcsolatos témák iránt.

Emellett nemcsak továbbképzések iránti igény jelenik meg, hanem a folyamatos szakmai támogatást is hiányolják. Pl.: tanévkezdő tájékoztatók, megyei szakmai napok, települési munkaközösségek, levelezőlisták, könyvtári dokumentumsablonok.

Az igényeket a KTE próbálja pótolni, melyet többen említettek, de az egyesületben nincs kapacitás nagyon volumenű tevékenységre ezen a téren.

A **konferenciárészvétel**ről szóló igazolások beszámítási lehetőségével a kitöltők 36%-a él. Többek azért nem, mert aktuálisan nem kötelezettek életkoruk, munkakörük, korábbi képzéseik miatt továbbképzésre.

Javaslatok

- Akkreditált tanfolyamra van szükség több témában kifejezetten iskolai könyvtári tartalmakkal és könyvtárpedagógiai témákban. Erre hajlandóságot mutat az OPKM és a KI is. Viszont jelenleg az OPKM-ben nincsenek meg a feltételek.
- A tanfolyamok között kell ingyenes, mert nagyon kis számban kapnak anyagi támogatást a kollégák.
- Online továbbképzési anyagokat, távoktatásra épülő képzéseket is fejleszteni kell, hogy többek számára legyen elérhető.
- Könyvtárhasználati tananyagot, tankönyvet kell fejleszteni. Azért a tanítással kapcsolatos témákra van a legnagyobb tanfolyami igény, mert támpont nélkül vannak a kollégák.
- Kell más szakos pedagógusoknak szóló könyvtárpedagógiai tanfolyam, hogy a könyvtárostanárnak legyenek értő partnerei.
 - Ennek hatékony formája lehet az „egyét fizet kettőt kap” tanfolyam: ha hoz magával egy más szakos pedagógust, annak ingyen van.
 - Tantestületi képzéseket kell kidolgozni.
- A felsőoktatási részismeretei képzés, mint pedagógus továbbképzés lehetőségének utánajárni, átgondolni, hogy megoldás-e.
 - A potenciális képzők száma szűkös,
 - a felsőoktatásban vannak idevágó kurzusok,
 - de kérdés, hogy kellő óraszámúak és kellően gyakorlatközpontúak-e.

Budapest, 2019. március 4.

A Könyvtárostanárok Egyesülete
elnöksége